

مقالات اقتصادی

اقتصادی :

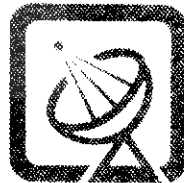
فرش ایران ، مقایسه برتریها . چرا ISO 9000 ؟ - قسمت سوم . شاخص هزینه زندگی چگونه تهیه میشود ؟ . بهای مسکن در کشورهای صنعتی . حمایتگرایی در سال ۱۹۹۲ . بانکهای انگلستان ، سیاست تعطیل شعبهها . چین و رونق اقتصادی . سرمایه گذاری بزرگترین شرکت تولیدکننده تجهیزات مخابراتی دنیا در چین .

پروژه گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تکنولوژی :

هوش مصنوعی - قسمت نهم - پیشروی در راه درست . بیابانزدایی . آیا بازیافت راه حل مشکل زمین گرمایی است ؟

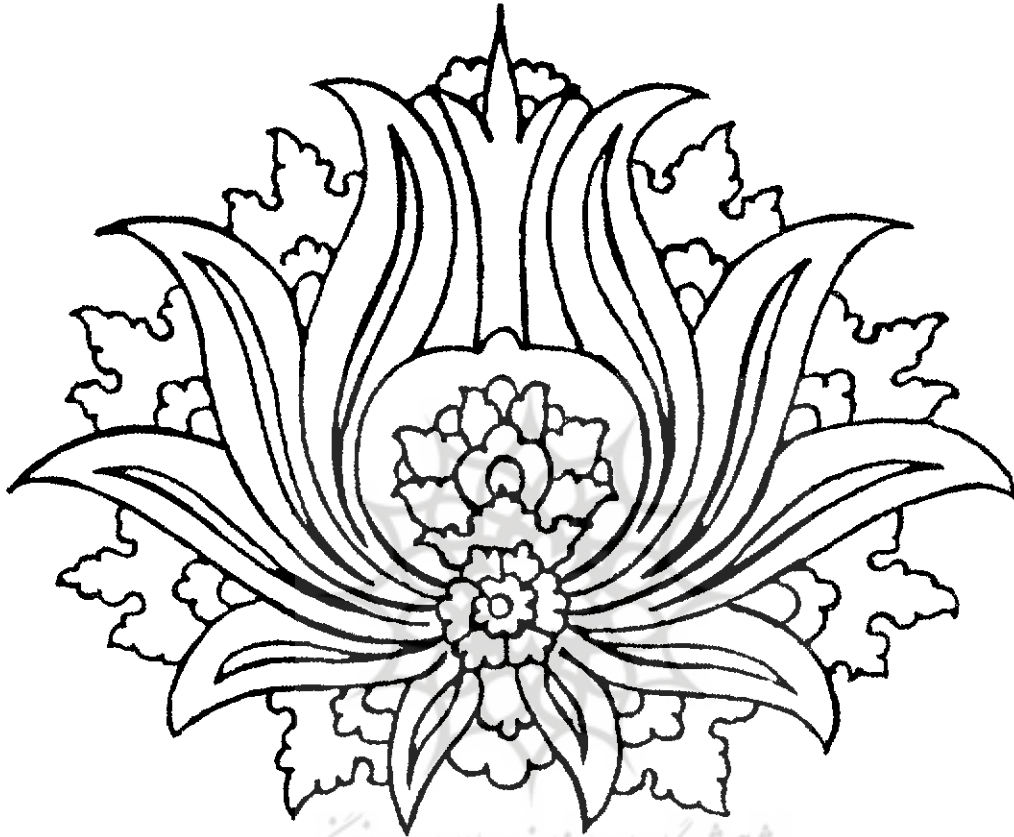
آماري :

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری کشور در دیماه ۱۳۷۱ ، ظرف ده ماه ، هزینه زندگی ۲۲/۴ درصد افزایش یافت . عملکرد کارخانههای قند کشور تا ۳ بهمن ۱۳۷۱ . وضع عمومی پنبه کشور در دیماه ۱۳۷۱ . شاخص بهای خرده فروشی کالاها و خدمات مورد مصرف خانوار روستایی کشور در فصل تابستان ۱۳۷۱ . وضعیت عمومی زراعت دانه های روغنی تا پایان دیماه سال ۱۳۷۱ . ذخایر ارزی ۱۲ کشور منتخب . حقوق رهبران شش کشور بزرگ صنعتی . فشرده ترین خطوط تلفنی بین المللی در سال ۱۹۹۱ .

فرش ایران، مقایسه برترها

از: دکتر کیخسرو سبحه

جهان بی‌رقیب مانده و امروزه قالیه‌های ایرانی بسیار نفیس، زینت‌بخش تمامی کاخها، موزه‌های معتبر، کلکسیونهای خصوصی، فروشگاههای بزرگ و کوچک و همچنین منازل افراد در چهار گوشه دنیا است.

درباره قدمت قالیبافی در ایران سخن بسیار رفته است. «در حدود العالم که در تاریخ ۸۲۹ میلادی یعنی حدود دوازده قرن پیش به رشته تحریر درآمده، مولف اظهار می‌دارد که در فارس قالی می‌بافتند.»^۱ در حال حاضر قدیمیترین فرش موجود در جهان که آن را می‌توان منتسب به ایران بزرگ باستان زمان مادها و سلوکیها (۳۵۰ تا ۵۰۰ سال پیش از

سیسیل ادواردز، نویسنده انگلیسی یکی از قدیمیترین و جامع‌ترین کتابهای موجود در خصوص فرش ایران (۱۹۴۸) چنین اظهار نظر می‌کند: «مردم ایران جهت رفع این نیاز (مفروش کردن خانه) و همچنین برای گرم کردن منازل خود در اراضی مرتفع، شم خاصی در تهیه بافته‌ها پیدا کردند و در تشخیص رنگ و طرح طوری استاد شدند که کسی را یا رای رقابت با آنها نبود و به این ترتیب در حرفه و هنر قالی‌بافی برای لذت بخشیدن به نوع بشر، استادان مسلم شناخته شدند و در عرضه داشتن این هنر سرآمد اقران گردیدند.»^۲

این استادی و هنر صدها سال است که در

در این نوشتار کوتاه به مقایسه فرش دستباف ایران با دیگر بافته‌های غیر ایرانی و ذکر باره‌ای از ویژگیها و برتریهای فرش ایران پرداخته می‌شود. قبل از هر چیز، کلام را با نقل قولی از Singer Sargent نقاش معروف آمریکایی آغاز می‌کنیم که گفته است: «تمام نقاشیهای دوره رنسانس ایتالیا، ارزش یک تخته قالی ایرانی را ندارد.»^۱

۱- اصالت و قدمت

سر جورج بردوود Sir George Birdwood می‌گوید: «قدمت فرش ایران بی‌اینکه ثابت شده باشد پذیرفته شده است.»^۲ همچنین

میلاد مسیح) دانست، فرشی است بنام پازیریک PAZIRIK که در موزه آرمیتاژ لنینگراد نگهداری می‌شود. این فرش در سال ۱۹۴۹ توسط یک هیئت باستانشناس روسی به سرکردگی پروفسور رودنکو RODENKO در گورستانی یخ زده متعلق به اقوام سکایی در دره آلتای سبیری در محلی به نام پازیریک کشف شد. ابعاد تقریبی این فرش ۲۰۰×۱۸۰ سانتی‌متر می‌باشد. در حاشیه این فرش نقش سربازانی شبیه به سربازان دوره هخامنشی که در آثار تخت جمشید وجود دارند دیده می‌شود. این سربازان یکی سواره و دیگری پیاده در کنار اسب خود قرار دارند و روی هر اسب خورجینی از فرش قرار دارد که این اسر ثابت می‌کند قدمت بافت فرش در ایران بزرگ آن زمان به پیش از فرش پازیریک بازمی‌گردد. تعدادی از اصیلترین و قدیمیترین فرشهای ایرانی، متعلق به عصر صفویه یعنی تقریباً ۵۰۰ سال پیش که در حال حاضر در معروفترین موزه‌های جهان نگهداری می‌شود به شرح زیر است:

- ۱- قالی معروف اردبیل با نام و نشانه بافنده، مقصود کاشانی، ۹۴۶ هجری، ۱۵۳۵ میلادی، تار و پود ابریشم، موزه ویکتوریا و آلبرت لندن
- ۲- قالی چلسی، تاروپود ابریشم، موزه ویکتوریا و آلبرت لندن
- ۳- قالی نقش گلدانی، تاروپود ابریشم، موزه ویکتوریا و آلبرت لندن
- ۴- قالی شکارگاه، تاروپود و پرز ابریشم، موزه هنر و صنعت اتریش در وین
- ۵- قالی سراسر گل و جانور، تاروپود ابریشم، موزه هنر و صنعت اتریش در وین
- ۶- قالی نقش ترنج با گل و جانور، تاروپود ابریشم، موزه بولدی پیتسولی میلان
- ۷- قالی نقش ترنج با گل و جانور و نوشته در حاشیه، موزه هنر متروبولیتن نیویورک
- ۸- قالی ترنج و جانور، موزه هنرهای تزئینی پاریس
- ۹- نمونه‌های متعدد در موزه فرش ایران در تهران

۲- تنوع در طرحها و نقشه‌ها

به طور کلی، طرحهای گوناگون فرشهای ایران را می‌توان به دو دسته، الف) شکسته یا هندسی، ب) منحنی یا گردان تقسیم کرد. طرحهای گروه الف یعنی شکسته دارای قدمت بیشتری است و به دلیل سادگی در روستاها و ایل‌های گوناگون مورد استفاده قرار می‌گیرند. در اکثر موارد به علت دسترس نداشتن به نقشه و نیز سادگی طرحها، بافندگان روستایی و عشایری در هنگام بافت نقشه به کار نمی‌برند. این طرحها طی قرون و اعصار در اثر تکامل تدریجی از هندسی به گردان تبدیل شده‌اند. طرحهای گروه ب یعنی گردان، به دلیل پیچیدگی و نیاز به مهارت در نقشه‌کشی و همچنین بافت، معمولاً در کارگاههای قالی‌بافی در شهرها مورد استفاده قرار می‌گیرند. هر کدام از دو گروه اصلی فوق دارای صدها نقشه فرعی هستند که این خود یکی از ویژگیها و امتیازات فرش ایران است. این طیف

وسیع، هر نوع سلیقه خریداران را در مورد تنوع طرح و نقشه راضی می‌کند. در مقایسه با قالی ایران، قالی دیگر کشورها تنوع کافی در طرح برخوردار نیست و در بسیاری از موارد طرحهای آن تکراری یا تقلیدی است.

۳- تنوع در اندازه

یکی دیگر از مزایای برتر فرش ایران تنوع در ابعاد و اندازه‌های گوناگون است. وجود پشتهای کوچک، کناره‌های بسیار طولی، قالی‌های با مساحت چند صدمتر مربع و نیز بزرگترین قالی جهان به مساحت ۱۲۴۰ مترمربع که در نجف آباد اصفهان^۵ بافته شده است، همه حکایت از این تنوع دارد. خریداران فرش دستباف می‌توانند انواع اندازه‌های استاندارد و غیراستاندارد و غیرمعمول را در بین فرشهای ایرانی پیدا کنند.

۴- قابلیت سرمایه‌گذاری

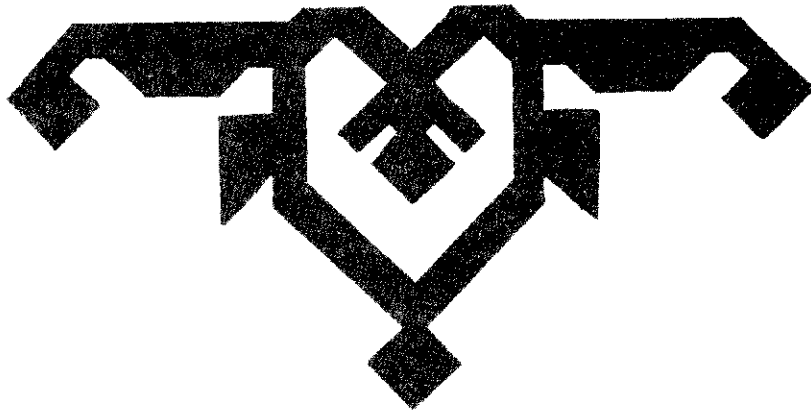
فرش ایران متناسب با هر بودجه‌ای است. حتی با کمترین بودجه می‌توان به خرید فرش دستباف ایران دست زد و چون این‌گونه فرشها تابع مد نیستند، با گذشت زمان نه تنها از مد نیفتاده و از قیمت آنها کاسته نمی‌شود، بلکه با کهنه شدن و نگهداری صحیح بر قیمت آنها افزوده می‌گردد.

۵- قابلیت گستردن

انواعی از فرشهای غیرایرانی سبک وزن است و روی زمین به خوبی پهن نمی‌شود. این گونه فرشها همواره جمع یا چروک می‌شود و در نتیجه به زیراندازی چسبناک جهت جلوگیری از جمع شدن نیاز دارند. اما فرش ایرانی قابلیت گستردن بسیار خوبی دارد و در مورد آن نیازی به استفاده از زیرانداز دیگری که بین فرش و زمین قرار بگیرد نیست.

۶- قابلیت تعمیر، شستشو و آسانی نگهداری

چند از هنرمندان فرش ایران معرفی شده است و بدون شک تا سالیان دراز از دسترس رقبا و تقلیدگران دور خواهد ماند. این نوآوری فرش را از سطح به حجم آن هم به طور یکپارچه تبدیل می‌کند. بافت کوزه و گلابدان توسط هنرمندان ایرانی، گامی است بلند در جهت افزودن نوآوریها به این صنعت و هنر دیرپای کشور. دو روبافی، برجسته‌بافی، و... نیز از دیگر ابتکارات برشمرده‌نی در این زمینه است.

۸-۴ درشت‌بافی: تعدادی از استادان فرش ایران عقیده دارند که ریزبافی نه تنها هنر نیست، بلکه باید بتوان فرشهایی را با گره کمتر اما با ظرافت و نفاست بافت. این گونه بافندگان خود به بافت فرشهایی تصویری با رج شمار بسیار پایین و گره‌هایی درشت دست زده‌اند که به طرز باور نکردنی و استادانه به ترسیم واقعی صورت موفق می‌شود. ■

پی نوشت:

- ۱- مجله فرش ایران، شماره ۷ ص ۱۲، سال ششم چاپ فرانکفورت
- ۲- قالی ایران، سیسل ادوآرد، ص ۱۰۱، انتشارات فرهنگرا، تهران
- ۳- همان مأخذ ص ۲
- ۴- همان مأخذ ص ۳
- ۵- مجله فرش ایران، شماره ۱ سال پنجم ص ۲۱، چاپ فرانکفورت

می‌دهند. این تجرید و ساده‌سازی گذشته از اصالت هنری، می‌تواند در منازل و اماکنی که دارای تزئین مدرن است، هماهنگی کامل و بسیار جالبی را برقرار سازد.

۸- برتریهای دیگر

از برتریهای فرش ایران می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۸-۱ چهره‌بافی: بافت قالیهای تصویری بویژه صورت انسان و حیوان و نیز تابلوهای مینیاتوری بسیار ظریف با حفظ تناسب اعضا و اندام، توسط استادان طراحی و بافت فرش ایران و همچنین استفاده از تکنیک‌هایی مثل نیم‌گره و یک چهارم گره در بافت اعضای ظریف مثل چشم و مژه از موارد قابل ذکر در این زمینه است. برخی استادان، از به هم تابیدن چندین رشته نخ با رنگهای گوناگون، رنگهای بدیعی به وجود می‌آورند و با آن سایه، چین و چروکهای صورت و شادی و غم را تصویر می‌کنند.

۸-۲ ریزبافی: بدون تردید، ریزترین قالیهای موجود بدست قالی‌باغان ایران پدید آمده است. ریزبافی فنی است که روحیه بردبار و پشتکار و دقت بی‌نظیر هنرمندان قالی‌باف ایران را ثابت می‌کند.

۸-۳ حجم‌بافی: پدیده حجم‌بافی که سابقه‌ای چندان درازی ندارد، به وسیله تنی

در موارد تعمیر و نگهداری و نیز شستشو، فرش ایران از انعطاف فراوانی برخوردار است و در صورت آسیب دیدن، تعمیرکاران ایرانی و غیرایرانی که در بسیاری نقاط جهان پراکنده‌اند می‌توانند آن را با کیفیتی عالی و مشابه اصل تعمیر کنند. پشم فرشهای خوب ایرانی پس از شستن نه تنها خراب نمی‌شود، بلکه شفافتر و خوش رنگ‌تر می‌شود.

۷- ارزش هنری و فرهنگی

در هنر، هیچ اثر تقلیدی را یارای برابری با اصل نیست. فرشهای ایران و بویژه بافته‌های روستایی و عشایری و تا حدی شهری، نمایانگر فرهنگ محلی، باورهای هر منطقه و الهام گرفته از آداب و رسوم، اعتقادات دینی و... اقوام مختلف ایران است. نقشه محرابی که زن روستایی مسلمان ایرانی می‌بافد ریشه در فرهنگ و اعتقادات او دارد و با اثری تقلیدی که در کشور دیگری کپی و بافته شده است مقایسه‌پذیر و همسان نیست اگر چه هر دو از لحاظ فیزیکی شبیه باشند. این اصالتی است که در دنیای ماشین زده کنونی کمتر می‌توان آن را یافت. روستاییان و عشایر در بافت قالیهای خویش تحت تاثیر خریداران قرار نمی‌گیرند و غالباً برای دل خویش فرش می‌بافند و در بافته‌هایشان اصالت و رنگ و بوی فرهنگ ملی و محلی و اعتقاداتشان تشخیص داده می‌شود. اینکه این روزها در دیگر کشورها فرشهایی به نام «طرح ایرانی» یا مثلاً کاشان هندی INDO-KASHAN یا بیجار هندی INDO-BIDJAR عرضه می‌شود، خود نشانی است از اصالت فرش ایران و تقلیدی بودن دیگر فرشها.

در هنر مدرن و معاصر، نقاشان، مجسمه‌سازان و دیگر دست‌اندرکاران به تجرید و نمادگرایی می‌پردازند و اشکال را با طرحهای ساده شده و نمادین نشان می‌دهند. این روش، با برداشتی طبیعی و درونی دست‌بافته‌های روستایی و عشایر ایرانی نیز به چشم می‌خورد و برای مثال پرنده، شیر، انسان و دیگر اشیاء و جانداران را با خطوط ساده شده نشان